

Порівнання Шатобріяна, Здзєховського і Липинського є також дуже повчальне під оглядом порівнання метод політичної боротьби. Без огляду на всю величезну глибину морального занепаду після революції за часів Шатобріяна у Франції і після великої війни за Здзєховського у Польщі, без огляду на всю неперебірчивість у політичній боротьбі, що супроводжує такі епохи — ніхто з політичних противників Шатобріяна і Здзєховського не знизився до цього, до чого скотилися українські противники Липинського з його власного табору, щоби невигідного собі противника нищити в опінії поширюванням про нього чуток, що він божевільний. Під цим оглядом українські покидки розложеного російського Сходу є перші і незамінні!

Коротко перед смертю в квітні 1931 р. писав В. Липинський: „Світогляд, що творить, ідея, що впливає, це витвори типу, раси, а не „переконань“. Правильність цих слів підтверджує приклад життя і творів Шатобріяна, Здзєховського і Липинського. Ті три такі ріжні представники шляхетського стану свідчать також своїми думками і вчинками про живучість європейського етосу і про можність відродження нинішнього людства, коли воно зуміє піти їх шляхами.

Марія Омельченко.

Ян Шнобр.

Ян Шнобр, молодий, але вже визначний чеський поет і критик, — перший з чеських робітників пера навязав практичні звязки з українськими робітниками пера. На запрошення Т-ва Укр. Письм. і Журналістів у Празі, радо відгукнувся і виступив з рефератом: „Огляд чеської лірики за 1933 рік“. Вважаємо, що українському читачеві буде цікаво познайомитись з життям і творчістю Яна Шнобра.

Ян Шнобр народився 1901 року в Клатові, місто, з якого вийшло багато чеських культурних та народніх працівників. Гімназію скінчив в рідному місті, філософічний факультет Карлового Університету в Празі. Тепер працює як бібліотекар університетської бібліотеки — ось віхи його життєвого шляху, що на ньому він збирав і збирає матеріали для своєї духової праці.

Ще з молодих літ, на гімназійній лавці його захопили: література, книга і народня вихова і цим галузям присвячує талановитий поет свою роботу.

Перші свої вірші почав публікувати в рукописних гімназійних часописах в Клатові в р. 1917—18: „Секста“, „Септіма“, „Октава“, що їх сам редагував і, власне, майже сам складав.

Після здобуття чеським народом своєї державної незалежності, почало клатовське студенство видавати вже справжнім друком часопис „Наше життя“ (1919 рік). Шнобр редактує його, містить тут свою лірику і реферати з культурного життя.

Свою літературну діяльність почав він в поступових чеських часописах у р. 1922: в „Часі“, в журналі „Шлях“ та інш. Тепер Шнобр працює майже у всіх найліпших часописах і щоденниках: „Народні Освобозені“, „Розгляди по літературі“, „Чесько-словенські новіні“, „Джерела“, „Гість“, „Центральна Європа“, „Славіш Рундшау“ та інш.

Крім того, дописує він з ділянки книгоznавства і народньої вихови до часописів: „Часопис Чеськословенських Бібліотекарів“, „Словянське Книгоzнавство“, „Чеська Освіта“, „Бібліофіл“ та інш. В журналах „Огляд“, „Сучасність“, „Нова свобода“, Субота“, „Літературна Трибуна“, „Критика“, „Північ і Схід“ та інш. Шнобр містить свої критики та статті на прояви суспільного життя.

Працює Шнобр і в ділянці народнього виховання, у літературному відділі „Масарикового Народньо-виховного Інституту“. Тут, між іншим, узяв участь у складенні списку книг для народніх бібліотек і для бібліотек для вязнів. Як поет, Шнобр вже має не одну збірку виданих своїх поезій. В 1926 р. вийшла перша його збірка „Спірала днів“; в 1927 р. вийшли дві його збірки: „Джерела весни“ і „Блакитні хвилі“, в 1928 р. появилась „Мельодія Світла“, 1929 р. „Північне Сяйво“, а 1933 р. „Троянда і Смерть“. В перших збірках своєї лірики шукає поет свого поетичного кредо. І лише в збірці „Північне Сяйво“ найшов він своє поетичне „я“.

Всі рядки його лірики просякнуті єдиною тugoю по „Весні життя“ та „Любовю і Вірою“. Хоч іноді відчуваються і трагічні мотиви, але цей трагічний елемент не є ціллю творчості Шнобра, це лише тінь на життєвому шляху, на котрому людське серце трохи засумує, але поборе у собі тимчасову відсутність рівноваги глибокою вірою в етичні цінності цього світу.

„Спірала Днів“ була голосом юнака, що понад міру вірив усьому, шукав віри й кохання і відчував їх навколо, страждав від невдач, але не переставав бороть за здійснення своїх мрій. „Блакитні Хвилі“ дають мистецький образ жінки, яка кохає, це є книга кохання і поезія вірности. Збірка „Мельодія світла“ дозвенить ніжними тонами і світить цілою гамою барв на зверху найтяжчих джерел щоденного життя. Тут відчуваємо найінтимніші моменти з життя людини. Ці ж мельодії відбилися і в його поезіях „Джерела Весни“. Ця лірика є відгуком правди-дійсності і мрій, це як крик душі людини, чоловіка і жінки, кохання, афектів і віри. Це є злиття двох людських істот в коханні.

В збірці „Північне Сяйво“ поет сповідує найглибші прояви свого серця, схвильованого дійсністю щоденного життя. Ця лірика повстала з туги поета за ренесансом життя, поетичною оцінкою таємних хвиль життя. Це є визнання віри поета, його молитва... Поет вірить, що життя й мистецтво мають багато спільного, переплітаються в тісних взаємовідношеннях. Єство людської долі залежить від взаємних звязків життя й мистецтва. „Дерево збурене від самого кореня шумить свою пісню про

світло в темноті, про серце в завіях, про оману кохання..."

Центром всієї поезії Шнобра є людина, її доля, любов і віра. Поезія для нього є шлях до людини і до цілого людства. Він з нею піднімається у висоту і глибоко вірить у людину в найліпшому змислі цього слова, у людяність.

Його збірка, що недавно вийшла „Троянда й Смерть“ це кривавий голос про останні хвилини людини, про смерть... Вона йде за людиною, як тінь уже від колиски. І поет схвилюваний долею людини, що вже від народження призначена смерті. Він глибоко заглянув аж до основ життя і над ним зриває огняну троянду, пізнавши жахливу правду знищення всього. Але поет вірить, що виростуть нові троянди, нове життя.

Крім цих збірок вийшли його окремі вірші в бібліофільському виданні, розкішно ілюстровані видатними чеськими графіками: „Бібліотекар і Панна“, „Друга Батарея“, і „Молитва“.

В 1928 р. Шнобр написав ліричний вступ (Міленці) „Коханці“ до збірки гравюр Кареля Штіки. В р. 1930 працював над бібліографічним виданням „Золотої Прялки“ Ербена; а в р. 1931 видав „Das maeistisch schlesische Schrifttum“. Таким скорим темпом розвиває свою літературну працю один з нових прихильників українців.

Атос.

Українська література XIX. і XX. вв. в У.З.Е.

Появився 27. зшиток Української Загальної Енциклопедії. Містить він низку інформаційних статей на ріжні теми, що належать до гасла „Україна“; а між цими статтями є й про українське письменство 19. і 20. вв. Під статтею підписаний Михайло Рудницький.

Стаття, неначе б то строго інформаційна, подає історичний огляд українського письменства, коротко згадуючи про напрямки й течії та про більших і менших репрезентантів тої чи іншої доби. Стаття мала б бути зовсім об'єктивною.

На рахунок тієї об'єктивної повноти нарису (а не особистих симпатій чи уподобань) слід би зачислити досить докладний перелік радянських українських письменників і поетів, серед яких зустрічаємо такі „відомі“ прізвища як: В. Гжицький, І. Кириленко, Г. Коцюба, П. Тимченко, Б. Тенета, Ю. Шпол, І. Микитенко, Д. Тась, М. Дубовик, А. Дикий, Т. Масенко, Р. Троянкер, І. Маловичко, С. Воскрекасенко, Я. Гримайлло, В. Кузьмич і багато інших,

Та, на жаль, переконуємося, що цей інформаційний нарис а надто в енциклопедії, далеко неповний, необ'єктивний. Тільки не знаємо, яким чинником це пояснити.